

Friskolan Öland Aktiebolag  
Hasselstigen 14  
386 30 Färjestaden

2005-11-07  
1 (2)  
Dnr 54-2005:882

## **Genomförd inspektion av utbildningen vid den fristående grundskolan Ölands Friskola i Mörbylånga kommun**

### **Bakgrund**

Skolverket har till uppgift att utöva tillsyn över och granska kvaliteten i utbildningen vid fristående grundskolor. Inspektionen skall ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet vid skolan uppfyller kraven för att fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Skolverket har genomfört inspektion vid den fristående grundskolan Ölands Friskola i Mörbylånga kommun. Av bilagd rapport framgår hur inspektionen genomförts samt vilka bedömningar som gjorts av Skolverket.

### **Skolverkets bedömning och beslut med anledning av inspektionen**

Skolverket bedömer att verksamheten i Ölands Friskola övergripande är av god kvalitet som ligger väl i linje med de nationella bestämmelserna och målen för grundskolan. Ölands Friskola uppfyller alltjämt kraven för godkännande och har fortsatt rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Inspektionen visar dock på ett område som behöver utvecklas. Detta redovisas nedan.

### **Förbättringsområden**

I skolrapporten finns närmare redovisat vad som behöver förbättras inom respektive område. Skolverket bedömer att följande område som gäller den granskade verksamheten är i behov av förbättringsinsatser, nämligen:

- Skolan bör fördjupa diskussionerna kring betygssättning.

2005-11-07

2 (2)

Dnr 54-2005:882

**Uppföljning**

I rapporten framförs påpekanden och rekommendationer när det gäller kvaliteten i verksamheten. Huvudmannen förväntas förbättra kvaliteten inom dessa områden i ett fortsatt kvalitetsarbete. Skolverket avser att följa upp kvalitetsförbättringarna inom cirka två år.

**På Skolverkets vägnar**

Leif Davidsson  
Avdelningschef

Sonny Bjarkå  
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har även undervisningsråden Claes-Göran Aggebo och Per Lennermark samt enhetschefen Kerstin Hultgren deltagit.

**Kopia till**

Mörbylånga kommun  
Enligt sändlista

**Bilaga**

Rapport

## **Inspektion av utbildningen vid den fristående grundskolan Ölands Friskola i Mörbylånga kommun**

### **1 Inledning**

#### **1.1 Inspektionens syfte och genomförande**

Utbildningen vid fristående grundskolor står enligt 9 kap. 11 § skollagen under tillsyn av Statens skolverk. Skolverket skall också enligt sin instruktion granska kvaliteten i skolväsendet. Med anledning av detta har Skolverket genomfört en inspektion av Ölands Friskola i Mörbylånga kommun.

Detta är Skolverkets första inspektion av skolan sedan den startade sin verksamhet läsåret 2002/03. Inspektionen har bestått av dokumentstudier samt ett besök vid skolan den 12 maj 2005 utfört av undervisningsrådet Sonny Bjarkå och enhetschefen Kerstin Hultgren. Vid besöket fördes samtal med företrädare för skolans styrelse, rektorn, lärare, skolsköterskan, elever och föräldrar. Dessutom granskades lokaler, utrustning och läromedel och ett antal lektioner följdes.

Skolverket har i samband med inspektionen haft kontakt med Mörbylånga kommun angående kommunens rätt till insyn i skolans verksamhet. Kommunen har utnyttjat sin rätt till insyn bl.a. genom besök i skolan samt genom att kvalitetsredovisning begärts in.

Inspektionen har inriktats på att kontrollera om skolans utbildning uppfyller kraven för godkännande och rätt till bidrag enligt 9 kap. skollagen. Inspektionens uppgift är att klargöra om och hur väl en verksamhet fungerar i förhållande till bestämmelserna i skollagen och andra författningar. Den rättsliga regleringen framgår av bilaga 1.

Alla faktauppgifter i rapporten är, förutom då annat anges, hämtade ur den dokumentation som skolan har lämnat till Skolverket eller den information som lämnats av ledningen för skolan. Huvudmannen för Ölands Friskola har givits möjlighet att lämna synpunkter på rapportens faktadel.

### **2 Allmänna förutsättningar för verksamheten**

#### **2.1 Skola**

Ölands Friskola är en fristående grundskola som av Skolverket den 29 november 2000 förklarades godkänd och berättigad till bidrag från elevernas hemkommuner från och med läsåret 2001/02. Godkännandet avser årskurserna 7-9.

#### **2.2 Huvudmannens rättskapacitet**

Skolans huvudman är Friskolan Öland Aktiebolag, vars juridiska form enligt registreringsbeviset är övriga aktiebolag, med organisationsnummer 556624-3704 och

med säte i Mörbylånga kommun. Bolagets syfte är enligt ovan nämnda bevis att ”bedriva grundskoleutbildning och förskoleklass (ej särskola)”.

## **2.3 Stabilitet**

### ***Ekonomi***

Aktiebolagets räkenskapsår är 1 juli – 30 juni. Bolagets årsredovisning för räkenskapsåret 2003-07-01 – 2004-06-30 har granskats och godkänts av auktoriserad revisor. Skolan redovisar i budgeten för 2004/05 ett positivt resultat på cirka tio procent och kostnaden per elev beräknas till cirka 53 000 kronor

### ***Elevantal***

Vid tidpunkten för Skolverkets besök var elevantalet cirka 100 fördelade på årskurser enligt följande:

|                     | <b>Årskurs 7</b> | <b>Årskurs 8</b> | <b>Årskurs 9</b> | <b>Totalt</b> |
|---------------------|------------------|------------------|------------------|---------------|
| <b>Antal elever</b> | 29               | 41               | 29               | 99            |

Tre elever är folkbokförda i Borgholms kommun, en i Kalmar kommun och övriga i Mörbylånga kommun. Huvudmannen ser inte rekrytering av nya elever till skolan som något problem. Vid inspektionsbesöket uppgavs att skolan kontinuerligt kontaktas av föräldrar som vill ha information om skolan och om intagningen inför hösten 2005.

## **2.4 Principer för intagning**

Skolan är öppen för alla. Vid fler sökande än platser gäller i tur och ordning systemkonförtur och anmälningsdatum.

## **2.5 Skolhälsovård**

Skolan erbjuder skolhälsovård som motsvarar den som ges åt elever i grundskolan inom det offentliga skolväsendet. För skolhälsovården har skolan avtal med landstinget vilket bl.a. innebär tillgång till skolläkarresurs. Skolsköterskan är anställd av skolan. Hälsosamtal och hälsoundersökningar genomförs i årskurs sju.

## **2.6 Registerkontroll**

Registerkontroll görs av all personal som anställs vid skolan. Vid inspektionstillfället saknades registerutdrag för den personal som anställdes i inledningsskedet. Efter påpekande har skolan nu utarbetat rutiner för registerkontroll av personalen.

## **2.7 Avgiftsfri utbildning**

Skolan har hittills tagit ut en avgift för utbildningen i samband med en årlig vinterutbildning i Hedemora. Efter påpekande kommer skolan framöver inte ta ut avgifter eller belasta föräldrar med kostnader som kan strida mot skollagen. Skolmåltider erhåller eleverna kostnadsfritt.

## **2.8 Bedömning**

Skolverket bedömer att skolan uppfyller de allmänna förutsättningar som krävs för verksamheten.

## **3 Kunskaper och färdigheter**

### **3.1 Skolans organisation och ledning**

Styrelsens huvudsakliga uppgifter är att fatta beslut i övergripande ekonomiska frågor och behandla frågor som rör bolagets framtidsstrategi. För att hålla sig ajour med verksamheten på skolan har styrelsen möten cirka en gång varje månad. Rektor är adjungerad till styrelsen. Någon dokumenterad arbetsbeskrivning för rektor har ännu inte upprättats. Huvudmannens allmänna policy är att ansvar och befogenheter skall läggas ut på rektor, lärare och elever.

Rektor är fritidsledare och har mångårig erfarenhet av arbete med barn och ungdomar. Hon har akademisk utbildning i pedagogik och statskunskap och har arbetat som rektor i fem år och har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Rektor har det pedagogiska ansvaret för skolan och ansvarar även för personalfrågor samt ekonomi inom ramen för tilldelad budget. Lärarna träffas före undervisningens start varje morgon då man har en snabbgenomgång över vad som är aktuellt för dagen.

Samtliga lärare bildar ett arbetslag som träffas en eftermiddag per vecka i en personalkonferens. Pedagogisk planering och elevärenden är frågor som alltid tas upp vid dessa konferenser. Rektor deltar regelbundet i personalkonferensen. På skolan finns lärare som är ansvariga för tema- och projektarbeten. Konferenserna protokollförs och vid de tillfällen elevvårdsärenden är aktuella protokollförs dessa ärenden i särskild ordning.

### **3.2 Lärarkompetens**

Av skolans tolv lärare har åtta lärarutbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. De lärare som saknar lärarutbildning undervisar i slöjd, idrott och hälsa, spanska samt svenska och engelska. De har emellertid ämnesteoritisk behörighet i de ämnen de undervisar och en av dem slutför sin lärarutbildning parallellt med deltidstjänstgöring i Ölands Friskola. Dessa lärare har anställning för högst ett år.

Skolan har med utgångspunkt arbetsplanen i särskilt dokument identifierat och prioriterat såväl gemensamma som individuella kompetensutvecklingsbehov. Under läsåret sker gemensam kompetensutveckling främst kring projektarbetets metodik.

### **3.3 Lokaler och utrustning**

Skolan är inrymd i nyuppförda lokaler i centrala Färjestaden. Lokalerna är anpassade för skolans verksamhet. Det finns rum för undervisning av såväl större grupper som för undervisning i mindre grupper eller för enskild undervisning. Särskilda lokaler för undervisning i naturorienterande ämnen saknas och därför sker denna delvis i en gymnasieskola i Kalmar kommun. Skolan saknar därutöver lokaler för

undervisning i trä- och metallslöjd varför sådana lokaler hyrs i kommunal skola. För de fysiska momenten i ämnet idrott och hälsa utnyttjas kommunala anläggningar.

På skolan finns datorer uppkopplade mot Internet.

Skolans utemiljö ger möjligheter till varierande rastaktiviteter.

Lärarna och eleverna uppgav vid intervjuerna att de var nöjda med kvaliteten på skolans lokaler och utrustning.

### **3.4 Undervisningens innehåll och arbetsformer**

Undervisningen vid skolan följer, i enlighet med ansökan om godkännande, läroplanen för det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94) samt de nationella kursplanerna. Skolverket har tagit del av skolans timplan och konstaterar att omfattningen totalt och fördelning på olika ämnen är likvärdig med vad som är aktuellt inom det offentliga skolväsendet för aktuella årskurser.

Modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet genomförs medan undervisning i svenska som andraspråk inte var aktuell vid inspektionstillfället. Beredskap finns dock för att anordna denna undervisning.

Undervisningen präglas i samtliga ämnen av skolans fyra visioner att varje elev tycker det är roligt att gå till skolan, att varje elev kan kommunicera, att varje elev mår bra i kropp och själ samt att varje elev vågar vara sig själv, tror på sig själv, ser och blir sedd.

Elev och personal söker i den dagliga undervisningen att tillämpa ett varierat arbetssätt. Ämnesintegration, tematiskt arbete och arbete i projekt är exempel på sådana arbetssätt. Eleverna skall få stöd att se helheter i studierna och använda olika uttrycksformer. Arbetet utgår från elevernas egna erfarenheter och den "nivå" de befinner sig på.

### **3.5 Skolans resultat och betygssättning**

Vid besökstillfället hade skolan utfärdat slutbetyg för de 17 elever som läsåret 2003/2004 lämnade skolan efter två läsårs studier i skolan. Flertalet elever nådde målen i samtliga ämnen. 96 procent av utdelade betyg var minst på nivån Godkänd. Vid genomgång av betygskatalogerna för höstterminen i årskurs 8 och 9 kan konstateras att cirka 98 procent av utfärdade betyg var på nivån Godkänd eller högre.

Nationella ämnesprov genomförs och vid en jämförelse mellan resultaten på dessa prov vårterminen 2005 och höstterminsbetygen 2004 i årskurs 9 för samma elevgrupp noterar inspektörerna att betygsnivån är klart lägre än vad eleverna presterat på ämnesproven. Eleverna uppger att det är nästan omöjligt att bli mycket väl godkända. Personal uppger att policyn i skolan hittills varit att "hålla igen på betygen då man har många ögon på sig". Intervjuade lärare anser vidare att de i skolan hittills inte tillräckligt diskuterat betygssättning. Diskussioner kring betygssättning i skolan har emellertid påbörjats. I övrigt följs elevernas utveckling och lärande i första hand upp inom arbetslaget och ämneskonferenserna.

Under vårterminen 2005 genomfördes en självutvärdering i enkätform där eleverna fick besvara frågor kring bl.a. hur de ser på sitt skolarbete och hur de mår. Det stora flertalet trivs i skolan och känner sig uppskattade, enligt enkäten, av såväl kamrater som personal. Var femte elev känner sig emellertid ibland ensam och oroar sig för att inte klara av sitt skolarbete. Dessa resultat motsvarar genomsnittet i landet.

Utvecklingssamtal äger rum minst en gång per termin och behandlar elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling i förhållande till mål i läroplanen och aktuella kursplaner samt uppsatta individuella mål. Olika modeller för utvecklingssamtalen har prövats.

### **3.6 Bedömning**

Skolverket bedömer att utbildningen vid skolan ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som grundskolan inom det offentliga skolväsendet förmedlar. Rektor bedöms vara väl förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Skolan bör emellertid fördjupa de diskussioner kring betygssättning som påbörjats. I Skolverkets allmänna råd och kommentarer Likvärdig bedömning och betygssättning poängteras vikten av att kollegiala samtal i skolor och mellan skolor kommer till stånd för att bedömning och betygssättning skall bli så rättvis som möjligt.

## **4 Allmänna mål och värdegrund**

### **4.1 Skolans mål och värdegrund**

Skolan följer läroplanen för det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94) samt de nationella kursplanerna. Som skolans strävansmål anges i arbetsplanen bl.a. att

- eleverna utvecklar den sociala förmågan i samvaro med ungdomar och vuxna i och utanför skolan
- eleverna utvecklas som självständiga individer som vågar stå för sina åsikter
- en trygg skolmiljö utvecklas
- eleverna tränas i att våga och kunna ta kontakt med externa personer och institutioner
- skolans internationella kontakter utvecklas
- eleverna utvecklar sitt intresse för och tar ansvar för sin psykiska och fysiska hälsa
- alla i skolan reagerar på "dåligt språk"

### **4.2 Skolans arbete mot kränkande behandling och för jämställdhet**

I skolan pågår ett aktivt arbete mot kränkande behandling i enlighet med de riktlinjer som beskrivs i dokumentet "Förebyggande arbete". I detta beskrivs vilka insatser i förebyggande syfte som skall göras och vilka åtgärder som skall vidtas när något inträffar. Handlingsprogrammet riktar sig till såväl elever som personal i skolan under rubriker som t.ex. mobbing och trobbing, bemötande från lärare, basgrup-

per, introduktionsperiod i årskurs 7, samlingar, motivation och uppmuntran, elev-medverkan, kommunikationsteknik, värsta språket samt arbete i olika grupper som kill- och tjejgrupper och kamratstödjare. Dokumentet anger dock inte tydligt hur skolan agerar för att förebygga att kränkningar äger rum i relationen mellan vuxna och elever.

I de fall det har förekommit kränkande behandling har skolan aktivt och kraftfullt sökt komma tillrätta med detta. Det framkom dock vid intervjuerna med elever, föräldrar och personal att trivsel i allt väsentligt präglar skolan och förhållanden elever emellan. Handlingsplanen var känd av de verksamma i skolan och av föräldrar.

#### **4.3 Elevernas ansvar och inflytande**

I skolan finns såväl basgruppsråd som elevråd och miljöråd som sammanträder regelbundet och genom dessa formella grupper kan eleverna utöva inflytande på skolans verksamhet. Därutöver har eleverna ett direkt inflytande på sina dagliga studier och får ta ett stort ansvar för dessa. Som exempel kan nämnas att elevgrupper deltar i temaplaneringar, eleverna arbetar i egna valda projekt, eleverna påverkar sin arbetstid genom flextid och elevrepresentanter deltar vid anställningar av personal. Även genom utvecklingssamtal samt i täta utvärderingar och uppföljningar kan eleverna påverka sin arbetssituation. Rektor har tagit på sig ett särskilt ansvar för att utveckla elevernas ansvar och inflytande.

Elever har besvarat en enkät om elevers ansvar och inflytande. Resultatet av enkäten visar att flertalet av eleverna i Ölands Friskola anser att de har ett inflytande över och får ta ansvar för vad man skall lära sig i skolan, på vilket sätt man skall lära sig och hur man skall söka kunskap. Intervjuer med elever vid inspektionsbesöket bekräftar enkätresultatet.

#### **4.4 Allsidighet och saklighet i undervisningen**

Skolan följer Lpo 94 och nationella kursplaner och arbetet på skolan vilar i grunden på läroplanen när det gäller skolans värdegrund och uppdrag samt krav på saklighet och allsidighet.

Skolans läromedel motsvarar de som används inom det offentliga skolväsendet. Tillgången på datorer och uppkoppling mot Internet gör det möjligt för eleverna att söka information från många olika källor. Skolbibliotek saknas varför skolan regelbundet använder sig av kommunens bibliotek.

#### **4.5 Elever i behov av särskilt stöd**

I första hand är det elevens basgruppsledare som skall stödja eleven i dennes sociala, personliga och kunskapsmässiga utveckling. Tid avsätts regelbundet för individuella samtal med elever. På personalkonferenserna diskuteras de elever som basgruppsledarna aktualiserat och som bedömts vara i behov av särskilt stöd. Specialläraren är ansvarig tillsammans med berörda lärare för att åtgärdsprogram upprättas. Såväl vårdnadshavare som elev är delaktiga i utformningen av åtgärdsprogrammen. Dessa tar upp elevens såväl starka sidor som det som behöver utvecklas och vilka

insatser som skall göras samt vem som ansvarar för dessa. Även tidpunkt för uppföljning av gjorda insatser noteras i programmet.

Skolan använder diagnosmaterial för att tidigt i årskurs 7 upptäcka elevers individuella behov i skilda ämnen.

I skolans kompetensutvecklingsplan för innevarande läsår har särskild planerings- och studiedagstid avsatts för ökad kunskap om insatser för barn i behov av särskilt stöd.

#### **4.6 Skolans kontakt med hem, samhälle och arbetsliv**

Skolan har en hög ambition att ge föräldrarna omfattande information och tillsammans med eleven ha stort inflytande över studierna. Av intervjuer med föräldrar framkom att kontakterna mellan skola och hem är goda. Som tidigare noterats genomförs utvecklingssamtal minst en gång per termin. Det finns ett föräldraråd och därutöver arrangeras föräldramöten minst två gånger per termin i form av s.k. cafékvällar. Föräldrarna uppskattar den information som finns på skolans hemsida och som förutom allmän aktuell information även redovisar vad eleverna för tillfället arbetar med, läxor och kommande arbetsområden. Skolans kontakter med samhälle och arbetsliv upprätthålls i huvudsak genom studiebesök och genom att företrädare för olika organisationer i samhället besöker skolan. Tre dagar per termin får eleverna tillfälle till praktisk arbetslivsorientering som utgör ett underlag för att välja fortsatt utbildning

#### **4.7 Bedömning**

Skolverket bedömer att skolan uppfyller de krav som ställs för att utbildningen skall motsvara grundskolans allmänna mål och värdegrund inom det offentliga skolväsendet

### **5 Skolans kvalitetsarbete**

#### **5.1 Skolans arbete med kvalitetsfrågor**

Tidigare har nämnts att skolan regelbundet följer upp och utvärderar sin verksamhet. Detta arbete tar sin utgångspunkt i de mål som fastställts i skolans arbetsplan och sker såväl muntligt som skriftligt i form av samtal, intervjuer och enkäter som besvaras av elever, personal och föräldrar.

#### **5.2 Skolans kvalitetsredovisning**

Skolan har upprättat kvalitetsredovisning, vilken utgår från nationella mål. Redovisningen innehåller en bedömning i vilken mån målen för utbildningen har uppnåtts och en redovisning för vilka åtgärder skolan avser vidta om målen inte uppnåtts. De huvudområden som redovisas är normer och värden, kunskaper, elevernas ansvar, inflytande och trivsel, föräldramedverkan, stödinsatser till elever som behöver hjälp samt styrning av skolan och egenkontrollen.

### **5.3 Bedömning**

Skolverket bedömer att skolan uppfyller de krav som ställs när det gäller skolans kvalitetsarbete.

## Rättslig reglering

Utbildningen vid **fristående grundskolor** regleras i 9 kap. skollagen. I 2 § anges vad som krävs för godkännande:

*”En fristående skola, vars utbildning ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som grundskolan (...) skall förmedla, skall godkännas, om*

- 1. skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet,*
- 2. huvudmannen för skolan har förutsättningar att bedriva verksamheten i enlighet med ovan angivna villkor,*
- 3. skolan står öppen för alla barn som enligt denna lag har rätt till utbildning inom motsvarande skolform i det offentliga skolväsendet, med undantag för sådana barn vilkas mottagande skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för skolan,*
- 4. skolan har minst 20 elever, om det inte finns särskilda skäl för ett lägre elevantal,*
- 5. (...)*
- 6. skolan för undervisningen använder lärare, forskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva, dock med undantag för fall då personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, och*
- 7. skolan uppfyller de ytterligare villkor som regeringen föreskriver i fråga om utbildningen vid fristående skolor och om antagningen till och ledningen av sådana skolor.*  
*En fristående skola som avses i denna paragraf får inom ramen för vad som sägs i första stycket 1 ha en konfessionell inriktning.”*

Regeringen föreskriver sådana ytterligare villkor som omnämns i lagen ovan i förordningen (1996:1206) om fristående skolor.

Enligt 1 kap. 2 a § skollagen skall skolan på socialnämndens initiativ i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs. Vidare finns en hänvisning till bestämmelserna i 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) om skyldigheten att anmäla till socialnämnden att ett barn kan behöva nämndens skydd.

Enligt 9 kap. 7 § skollagen skall utbildningen vid fristående grundskolor vara avgiftsfri för de elever som bidragen avser.

Enligt 3 kap. 14 § skollagen skall huvudmannen för en fristående skola anmäla till hemkommun om en skolpliktig elev är frånvarande i stor utsträckning utan giltig orsak.

Enligt 9 kap. 16 b § skollagen gäller bestämmelserna i 2 kap. 4 och 5 §§ skollagen om behörighet och anställningsvillkor även för fristående grundskolor och särskolor.

**Rapport**

2005-11-07

10 (10)

Dnr 54-2005:882

Enligt 14 kap. 7 a § skollagen skall skolan för elever i sådana fristående skolor som avses i 9 kap. erbjuda skolhälsovård som motsvarar den som ges inom motsvarande skolform inom det offentliga skolväsendet.

Huvudmannen skall iaktta sina skyldigheter enligt lagen (2000:873) om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg.

En fristående skola skall dessutom årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning enligt förordningen (1997:702) om kvalitetsredovisning inom skolväsendet.